БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Прарэктар па вучэбнай рабоце
________________А.В. Данільчанка
(подпіс) (І.ІпБ.Прозвішча)
18.09.2013 г.
(дата зацвярджэння)

Рэгістрацыйны № УД-S-148/р.

МЕТОДЫКА ЛІТАРАТУРНАГА РЭДАГАВАННЯ
(назва дысцыпліны)

Вучэбная праграма для спецыяльнасці:

1-23 01 10 Літаратурная работа (па напрамках)

Факультэт журналістыкі
(назва факультэта)

Кафедра стылістыкі і літаратурнага рэдагавання
(назва кафедры)

Курс (курсы): **II, III**

Семестр (семестры): **4, 5, 6**

Лекцыі: **22**
(колькасць гадзін)

Практычныя (семінарскія) заняткі: **78**
(колькасць гадзін)

Лабараторныя Заняткі: –
(колькасць гадзін)

КСР: **12**
(колькасць гадзін)

Усяго аўдыторных гадзін па дысцыпліне: **112**
(колькасць гадзін)

Усяго гадзін па дысцыпліне **218**
(колькасць гадзін)

Экзамен: **5, 6**
(семестр)

Залік: –
(семестр)

Курсавы праект (работа): –
(семестр)

Форма атрымання вышэйшай адукацыі:
Дзённая

Склаў: **С.В. Зелянко, кандыдат філалагічных навук**
(І. ІпБ. Прозвішча, ступень, званне)

2013 г.

Вучэбная праграма складзена на падставе Тыпавой вучэбнай праграмы для вышэйшых навучальных устаноў па спецыяльнасцях: 1-23 01 10 “Літаратурная работа” (па напрамках); 1-23 01 10-02 “Літаратурная работа” (рэдагаванне), зацверджана 10.02.2009, рэг. № ТД-Е.091/тып.

(назва тыпавой вучэбнай праграмы (вучэбнай праграмы (гл. раздзелы 5-7 Парадку)), дата зацвярджэння, рэгістрацыйны нумар)

Разгледжана і рэкамендавана да зацвярджэння на пасяджэнні кафедры стылістыкі і літаратурнага рэдагавання

(назва кафедры)

____

(дата, нумар пратакола)

Загадчык кафедры

_______________ В. І. Іўчанкаў

(подпіс) (І.ІпБ.Прозвішча)

Адобрана і рэкамендавана да зацвярждэнння вучэбна-метадычнай (метадычнай) камісіяй факультэта журналістыкі

____

(дата, нумар пратакола)

Старшыня

_______________ В. М. Самусевіч

(подпіс) (І.ІпБ.Прозвішча)

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

“Методыка літаратурнага рэдагавання” – гэта прыкладная філалагічная дысцыпліна, у якой разглядаюцца прыёмы і метады працы з літаратурным творам. Удасканаленне твора, падрыхтоўка яго да друку ў методыцы рэдактарскай працы разглядаюцца як адзіны працэс, у які ўваходзіць аналіз аўтарскага твора з боку фактычнай дакладнасці, логікі выкладу і моўна-стылёвай нормы.

Практычны характар “Методыкі літаратурнага рэдагавання” забяспечвае выпрацоўку навыкаў рэдактарскага аналізу тэксту на трох узроўнях: аналіз паводле тэкставых адзінак, аналіз паводле мэтаў тэксту (рэальных і грамадска неабходных) і аналіз паводле якасці адзінак тэксту (зместавых і фармальных). Вывучэнне дысцыпліны мае вызначальную ролю ў працэсе падрыхтоўкі спецыяліста. Дысцыпліна “Методыка літаратурнага рэдагавання” скіравана на падрыхтоўку высокакваліфікаваных спецыялістаў для розных сфер камунікацыйнай дзейнасці.

Вучэбная дысцыпліна “Методыка літаратурнага рэдагавання” выкладаецца паралельна са “Стылістыкай”, “Сучаснай беларускай мовай”, “Сучаснай рускай мовай”. “Методыка літаратурнага рэдагавання” карыстаецца асобнымі метадалагічнымі палажэннямі логікі, псіхалогіі, тэорыі тэксту, лінгвістыкі тэксту, тэорыі камунікацыі.

Асноўная **мэта** вучэбнай дысцыпліны “Методыка літаратурнага рэдагавання” – засваенне агульнай методыкі працы над тэкстам літаратурнага твора.

Задачы:

– выпрацаваць прыёмы ацэнкі асноўных уласцівасцяў тэксту;

– выпрацаваць прыёмы лагічных асноў рэдагавання;

– выпрацаваць прыёмы ацэнкі рэдактарам кампазіцыі літаратурнага твора;

– выпрацаваць прыёмы ацэнкі функцыянальнага прызначэння фактычнага матэрыялу ў тэксце і спосабы яго праверкі;

– выпрацаваць прыёмы рэдагавання тэкстаў, розных паводле спосабу выкладу.

Названыя агульныя задачы ўключаюць таксама і практычны аспект: выпрацоўку навыкаў рэдактарскай праўкі тэксту на ўсіх узроўнях ацэнкі літаратурнага твора.

У выніку засваення дысцыпліны студэнты **павінны**:

– ведаць прадмет, механізм і агульную структуру рэдактарскага аналізу твора;

– ажыццяўляць рэдактарскі аналіз літаратурнага твора на ўсіх узроўнях: структурным, лагічным, факталагічным і моўна-стылёвым, улічваючы пры гэтым каэфіцыент інфарматыўнасці твора і яго камунікатыўную зададзенасць;

– выпрацоўваць стратэгію рэдагавання літаратурнага твора з улікам яго жанравай спецыфікі, мэтавага прызначэння і грамадскай каштоўнасці;

– праводзіць прафесійна якасную моўна-стылёвую праўку аўтарскага рукапісу;

– умець навукова падстаўна абгрунтоўваць рэдактарскія праўкі.

Метадалагічныя палажэнні, якія складаюць аснову названай дысцыпліны, былі распрацаваныя ў працах К.І.Былінскага («Литературное редактирование», 1957 і 1961 гг.), М.М.Сікорскага (“Теория и практика редактирования», 1980г.), А.Э.Мільчына (“Методика редактирования текста», 1980 г.) і інш. Аднак ва ўмовах камп’ютэрызацыі выдавецка-рэдактарскага працэсу ўзнікла неабходнасць пашырыць аспекты рэдактарскага аналізу тэксту і разглядаць яго перадусім як адзінку камунікацыі. У курс уключаны некаторыя аспекты ацэнкі і аналізу публіцыстычнага тэксту, якія асвятляюцца ў працах айчынных даследчыкаў мовы беларускіх СМІ, у прыватнасці М.П.Карповіч (“Рытарычны ідэал у журналістыцы”, 2004 г.), В.І.Іўчанкава (“Дыскурс беларускіх СМІ. Арганізацыя публіцыстычнага тэксту”, 2003 г.) і інш.

У працэсе навучання апрача традыцыйных, выкарыстоўваюцца інтэрактыўны метад, камп’ютэрныя тэхналогіі, электронная бібліятэка і інш.

У адпаведнасці з тыпавым вучэбным планам на засваенне дысцыпліны “Методыка літаратурнага рэдагавання” спецыяльнасці 1-23 01 10 «Літаратурная работа (па напрамках)» адведзена 218 гадзін, у тым ліку 112 аўдыторных гадзін, з іх – 22 лекцыйных, 90 – практычных. Форма выніковага кантролю – экзамен па ўсіх раздзелах вучэбнай дысцыпліны.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

№ п/п	Найменне раздзелаў, тэм	Колькасць гадзін				
		Аўдыторныя				Самаст. работа
		Лекцыі	Практыч., семінар.	Лаб. занят.	КСР	
1	Уводзіны. Сутнасць і задачы рэдагавання	2				6
2	Прадмет, механізм і агульная структура рэдактарскага аналізу тэксту. Мысленчае мадэляванне ў працэсе рэдактарскага аналізу	2	6			6
3	Рэдактарскі аналіз тэксту. Псіхалагічныя перадумовы рэдактарскага аналізу тэксту	2	10		2	6
4	Прафесійнае рэдактарскае прачытанне тэксту. Віды правак	2	14		2	6
5	Методыка рэдактарскага аналізу кампазіцыі тэксту. Рубрыкацыя ў тэксце. Праца рэдактара над планам	2	6		2	6
6	Тэкст як прадмет творчай працы рэдактара	2	6			12
7	Лагічныя асновы рэдагавання	2	6			12
8	Рэдагаванне фактычнага матэрыялу	2	6		2	14
9	Рэдагаванне навуковай літаратуры	2	8			12
10	Рэдагаванне тэкстаў розных па спосабе выкладу	2	8		2	12
11	Методыка моўна-стылёвага аналізу тэксту	2	8		2	14
	Усяго:	22	78		12	106

Вучэбна-метадычная карта

Нумар раздзела, тэмы, заняткаў	Назва раздзела, тэмы, заняткаў; пералік пытанняў, якія вывучаюцца	Колькасць аўдыторных гадзін				Матэрыяльнае забеспячэнне заняткаў (наглядныя, метадычныя дапаможнікі (і інш.)	Літаратура	Формы кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя (семіарскія) аняткі	Лабараторныя заняткі	Кантралюемая самастойная работа студэнта			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Уводзіны. Сутнасць і задачы рэдагавання	2					2, 8, 12	
2.	Прадмет, механізм і агульная структура рэдактарскага аналізу тэксту. Мысленчае мадэляванне ў працэсе рэдактарскага аналізу	2					8, 12, 6	
3.	Рэдактарскі аналіз тэксту. Псіхалагічныя перадумовы рэдактарскага аналізу тэксту	2					2, 5, 7, 8, 10	
4.	Прафесійнае рэдактарскае прачытанне тэксту. Віды правак	2					2, 7, 8, 9, 10	
5.	Методыка рэдактарскага аналізу кампазіцыі тэксту. Рубрыкацыя ў тэксце. Праца рэдактара над планам	2					4, 6, 10	
6.	Вызначэнне грамадскай значнасці прадмета рэдактарскага аналізу.		2			карткі-заданні	7, 12, 13	практ. раб.
7.	Галоўныя задачы рэдактарскага аналізу: прагназаванне ўздзеяння твора на чытача і высвятленне, якім павінна быць гэтае ўздзеянне. Рэдактарскі аналіз паводле адзінак тэксту		2			карткі-заданні	7, 12, 13	практ. раб.
8.	Маўленчыя, лагічныя, кампазіцыйныя і рубрыкацыйныя адзінкі твора як адзінкі яго цэласнасці. Рэдактарскі аналіз як мысленчы эксперымент у даследаванні грамадскай каштоўнасці твора і ўздзеяння яго на чытача		2			карткі-заданні	1, 4, 6, 9	практ. раб.
9.	Псіхалогія рэдактарскай працы як прадмет спецыяльных навуковых даследаванняў		2			карткі-заданні	2, 3, 6, 13	практ. раб.
10.	Перадумовы псіхалагічнага ўспрымання тэксту		2			карткі-заданні	2, 4, 8	практ. раб.
11.	Псіхалагічныя праблемы камунікацыі паміж рэдактарам і аўтарам у працэсе падрыхтоўкі твора да выхаду ў свет (друк, радыё, тэлебачанне)		2			карткі-заданні	7, 8, 12, 13	практ. раб.

12.	Улік псіхалогіі адрасата (чытача, слухача, гледача) пры ацэнцы і рэдагаванні тэксту		2			карткі-заданні	12, 13	практ. раб. (залік)
13.	Мысленчае мадэляванне ў працэсе рэдактарскага аналізу (складанне плана, суаднясенне інфармацыі з уласнымі ведамі, антыцыпацыя як прадугаданне далейшага развіцця аўтарскай думкі і інш).		2			карткі-заданні	2, 4, 7, 13	Тэст 1
14.	Рэдактар ва ўмовах камп’ютэрызацыі і інфармацыйных тэхналогій				2	прэзентацыі	7, 8, 12, 13	практ. раб.
15.	Азнаямляльнае чытанне		2			карткі-заданні	2, 7, 8, 12	практ. раб.
16.	Паглыбленае чытанне		2			карткі-заданні	2, 7, 8, 13	практ. раб.
17.	Кантрольнае (шліфавальнае) чытанне		2			карткі-заданні	5, 7	Тэст 2
18.	Праўка-вычытка		2			карткі-заданні	8, 12, 6	практ. раб.
19.	Праўка-скарачэнне		2			карткі-заданні	7, 8, 12	практ. раб.
20.	Праўка-апрацоўка		2			карткі-заданні	5, 7, 8, 12	практ. раб.
21.	Праўка-перапрацоўка		2			карткі-заданні	2, 3, 7, 12	Тэст 3
22.	Знакі карэктарскай праўкі				2	прэзентацыі	2, 3, 7, 12	практ. раб.
23.	Асаблівасці пабудовы літаратурнага твора		2			карткі-заданні	1, 3, 4, 7	Тэст 4
24.	Пабудова публіцыстычнага тэксту		2			карткі-заданні	4, 2, 3, 7, 14	практ. раб.
25.	Аналіз плана як прыём ацэнкі рэдактарам кампазіцыі		2			карткі-заданні	2, 3	практ. раб.
26.	Тры віды плана (аўтарскі план, план напісанага твора, план рэдактарскіх зменаў)				2	прэзентацыі	2, 3, 7, 14	залік
27.	Тэкст як прадмет творчай працы рэдактара	2					2, 3, 7, 12	
28.	Лагічныя асновы рэдагавання	2					5, 7, 14	
29.	Рэдагаванне фактычнага матэрыялу	2					2, 3, 7, 12	
30.	Тэкст у тэорыі рэдагавання		2			карткі-заданні	2, 8, 12	практ. раб.
31.	Цэласнасць і звязнасць тэксту		2			карткі-заданні	8, 12, 6	практ. раб.
32.	Замацаванасць тэксту ў пэўнай знакавай сістэме і яго інфарматыўнасць		2			карткі-заданні	8, 10	Тэст 1
33.	Закон тоеснасці і закон супярэчлівасці		2			карткі-заданні	2, 7, 8, 9, 10	практ. раб.
34.	Закон выключанага трэцяга і закон дастатковага абгрунтавання		2			карткі-заданні	4, 6, 10	практ. раб.
35.	Прыёмы выяўлення парушаных лагічных сувязяў		2			карткі-заданні	7, 11, 13	Тэст 2

36.	Функцыянальнае прызначэнне фактычнага матэрыялу		2			карткі-заданні	2, 13	практ. раб.
37.	Віды фактычнага матэрыялу		2			карткі-заданні	2, 4, 6, 9	Тэст 3
38.	Прынцыпы падачы фактычнага матэрыялу		2			карткі-заданні	2, 4, 6, 9	практ. раб.
39.	Цытата ў тэксце				2	прэзентацыі	2, 4, 6, 9	Тэст 4
40.	Рэдагаванне навуковай літаратуры	2					7, 13	практ. раб.
41.	Рэдагаванне тэкстаў розных па спосабе выкладу	2					8, 12	практ. раб.
42.	Методыка моўна-стылёвага аналізу тэксту	2					2, 4, 7, 13	практ. раб.
43.	Навуковая літаратура як спосаб навуковай камунікацыі		2			карткі-заданні	7, 12, 13	практ. раб.
44.	Жанры навуковай літаратуры		2			карткі-заданні	2, 8, 12	Тэст 1
45.	Ацэнка фактаў у навуковым тэксце, формы яго падачы		2			карткі-заданні	2, 7, 8, 13	практ. раб.
46.	Праца рэдактара над мовай і стылем навуковага тэксту		2			карткі-заданні	5, 7, 14, 15	Тэст 2
47.	Традыцыйная класіфікацыя відаў мастацкай літаратуры		2			карткі-заданні	8, 12, 6	практ. раб.
48.	Аповед як найбольш пашыраны спосаб выкладу інфармацыі		2			карткі-заданні	7, 8, 12	практ. раб.
49.	Апісанне як від тэксту і спосаб яго пабудовы		2			карткі-заданні	5, 7, 8, 12	практ. раб.
50.	Разважанне як спосаб выкладу інфармацыі		2			карткі-заданні	2, 3, 7, 12	практ. раб.
51.	Методыка рэдагавання тэкстаў розных па спосабу выкладу інфармацыі				2	прэзентацыі	2, 12	Тэст 3
52.	Метадычныя патрабаванні да моўна-стылёвага аналізу тэксту		2			карткі-заданні	1, 3, 4, 7	практ. раб.
53.	Аналіз тэксту па моўных адзінках		2			карткі-заданні	2, 3, 7, 14	практ. раб.
54.	Методыка праўкі тэксту		2			карткі-заданні	2, 7, 13	Тэст 4
55.	Умовы, якія забяспечваюць якасць моўнай праўкі		2			карткі-заданні	1, 3, 14	практ. раб.
56.	Выкарыстанне рэкамендацый нарматыўнай стылістыкі				2	прэзентацыі	4, 2	залік

ІНФАРМАЦЫЙНАЯ ЧАСТКА

ЛІТАРАТУРА

Асноўная

1. Беззубов, А. Н. Введение в литературное редактирование / А. Н. Беззубов. – СПб., 1997.
2. Голуб И. Б. Конспект лекций по литературному редактированию / И. Б. Голуб. – М., 2004.
3. Гужова, И. К. Литературное редактирование: материалы для занятий / И. К. Гужова [и др.]. – М., 2000.
4. Карповіч, М. П. Рытарычны ідэал у журналістыцы / М. П. Карповіч. – Мінск, 2004.
5. Мильчин, А. Э. Издательский словарь-справочник / А. Э. Мильчин. – М., 1999.
6. Мильчин, А. Э. Методика редактирования текста / А. Э. Мильчин. – Изд. 3-е. – М., 2005.
7. Накорякова, К. М. Литературное редактирование материалов массовой информации: учебное пособие / К. М. Накорякова. – М., 1994.
8. Накорякова, К. М. Литературное редактирование: Общая методика работы над текстом. Практикум. – М., 2002.
9. Редакторская подготовка изданий / под ред. С. Г. Антоновой. – М., 2004.
10. Сенкевич, М. П. Культура радио- и телевизионной речи: уч. пос. для вузов / М. П. Сенкевич. – М., 1997.
11. Сикорский, Н. М. Теория и практика редактирования / Н. М. Сикорский. – М., 1980.
12. Стилистика и литературное редактирование / под ред. В. И. Максимова. – 3-е изд. – М., 2007.
13. Сцяцко, П. У. Культура мовы / П. У. Сцяцко . – Мінск, 2002.
14. Янкоўскі, Ф. Само слова гаворыць / Ф. Янкоўскі. – Мінск, 1986.

Дадатковая

15. Асновы культуры маўлення і стылістыкі: вучэб. дапам. / пад рэд. У. В. Анічэнкі. – Мінск, 1992.
16. Іўчанкаў, В. І. Дыскурс беларускіх СМІ. Арганізацыя публіцыстычнага тэксту / В. І. Іўчанкаў. – Мінск, 2003.
17. Лаптева, О. А. Живая русская речь с телеэкрана / О. А. Лаптева. – М., 2001.
18. Михальская, А. К. Русский Сократ: Лекции по сравнительно-исторической риторике: уч. пос. для студентов гуманит. фак-тов / А. К. Михальская. – М., 1996.
19. Пытанні культуры пісьмовай мовы / пад рэд. А. І. Падлужнага. – Мінск, 1991.
20. Редактор и книга: сб. статей. – Вып. 3–10. – М., 1962, 1963 (Вып. 3, 4), 1965, 1973, 1975; 1979, 1982, 1986 (Вып. 5–10).
21. Свинцов, В. И. Смысловой анализ и обработка текста / В. И. Свинцов. – М., 1978.
22. Цікоцкі М. Я. Стылістыка беларускай мовы / М. Я. Цікоцкі. – Мінск, 1995.
23. Цікоцкі, М. Я. Стылістыка тэксту / М. Я. Цікоцкі. – Мінск, 2002.

ПРАТАКОЛ
УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ ПА ВЫВУЧАЕМАЙ ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ З ІНШЫМІ ДЫСЦЫПЛІНАМІ СПЕЦЫЯЛЬНАСЦІ

Назва дыцыліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы аб змяненнях у змесце вучэбнай праграмы па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумара пратакола)

ДАПАЎНЕННІ І ЗМЯНЕННІ
ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ ПА ВЫВУЧАЕМАЙ ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ
НА _________________________/__________ НАВУЧАЛЬНЫ ГОД

№ п/п	Дапаўненні і змяненні	Падстава

Вучэбная праграма перагледжана і адобрана на пасяджэнні кафедры

________________________________ (пратакол № _______ ад __________201 ___ г.)
(назва кафедры)

Загадчык кафедры

_______________________ _______________________ ____________________
(ступень, званне) *(подпіс)* *(І.ІпБ.Прозвішча)*

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Дэкан факультэта

_______________________ _______________________ ____________________
(ступень, званне) *(подпіс)* *(І.ІпБ.Прозвішча)*